

APIE AUTORIUS

Adam Hills – tarptautinio pripažinimo sulaukęs komikas ir apdovanojimus pelniusios „Channel 4“ laidos *The Last Leg* vedėjas. Jo istorijų rinkinys apie komedijų kūrėjo gyvenimą *Best Foot Forward* tapo *The Times* bestseleriu. Taip pat jis yra nuotaikingos vaikų knygų serijos *Rockstar Detectives* autorius.

Adam Kay – daug apdovanojimų pelnęs rašytojas ir jokių apdovanojimų negavęs gydytojas. Jo knygų parduota daugiau nei penki milijonai egzempliorių 37 kalbomis, tarp jų – milijonas egzempliorių vaikams skirtų knygų, todėl jis laikomas vienu iš perkamiausių vaikų rašytojų JK. Šiuo metu gyvena Oksfordšyre su savo šunimi, vyru, dviem vaikais, yra pelnęs BAFTA apdovanojimą.

Ben Bailey Smith – britų aktorius, reperis, komikas ir scenaristas, sukūręs BAFTA apdovanojimą pelniusią CBBC komediją *4 O’Clock Club*. Pirmoji jo paveikslėlių knyga vaikams *I Am Bear* iškart sulaukė kritikų ir skaitytojų pripažinimo. Vėliau jis išleido dvi itin populiarias mažyliams skirtas knygas – *Get A Move On!* ir *Crumbs!*, o 2021 m. pasirodė pradinių klasių mokiniams skirta knyga *Something I Said*.

Elle McNicoll – bestselerių autorė, apdovanojimus pelnusi rašytoja ir scenaristė. Jos debiutinis romanas *A Kind of Spark* laimėjo *Blue Peter Book Award* apdovanojimą ir pagrindinį *Waterstones Children’s Book Prize* prizą. Net keturis kartus buvo nominuota Karnegio medaliui. Ji aktyviai pasisako už neuroįvairovės vaizdavimą knygose ir šiuo metu gyvena Londono šiaurinėje dalyje.

Greg James ir **Chris Smith** – apdovanojimus pelnę laureatai ir bestselerių autoriai. Tarp jų bendrų kūrinių – *The Great Dream Robbery*, *Super Ghost*, *The Twits Next Door* ir *Kid Normal* serija. Greg James yra radijo ir televizijos laidų vedėjas, o Chris Smith parašė tokius kūrinius kaip

Frankie Best Hates Quests ir *Clarity Jones and the Magical Detective Agency*.

Hannah Gold – daugybę apdovanojimų pelniusi rašytoja, tarptautinių bestselerių *The Last Bear*, *The Lost Whale*, *Finding Bear* ir *Turtle Moon* autorė. Ji užaugo šeimoje, kurioje visi labai vertino knygas, gyvūnus ir gamtą. Ji labai mėgsta rašyti ir rūpintis mūsų planetos gerove. Gyvena JK ir atstovauja banginių ir delfinų išsaugojimo judėjimui.

Konnie Huq – populiari laidų vedėja, rašytoja ir viešųjų kalbų sakytoja. Daugiau nei dešimtmetį dirbo laidos *Blue Peter* vedėja. Taip pat ji yra *King's Trust* ir *British Asian Trust* ambasadorė. Tapusi vaikų literatūros bestselerių autore, išleido knygą *Cookie and the Most Annoying Boy in the World*.

Nadia Shireen – bestselerių autorė ir iliustruotoja. Be itin sėkmingos *Grimwood* serijos, ji sukūrė ne vieną paveikslėlių knygą, tarp jų – *Barbara Throws a Wobbler*, *The Bumblebear* ir *Billy and the Beast*. Ji taip pat veda vaikams

skirtą knygų tinklalaide *The Island of Brilliant* kartu su vaikų knygų laureatu Frank Cottrell-Boyce. Nadia nominuota daugeliui apdovanojimų, tarp jų – *Roald Dahl Funny Prize*, *Brandford Boase Award*, *The Lollies* ir *Waterstones Children's Book Prize*. Gyvena Braitone.

Nathan Bryon – aktorius, BAFTA nominantas už scenarijų ir *Sunday Times* bestselerių autorius. Dievina Karibų salų virtuvę. Jo pirmoji paveikslėlių knyga *Look Up!* 2019 m. tapo perkamiausia debiutine knyga savo kategorijoje ir laimėjo *Overall Waterstones Children's Book Prize* 2020 m.

Pamela Butchart – mokytoja ir daugelį apdovanojimų pelniusių knygų autorė, tarp jų – *The Spy Who Loved School Dinners* ir *My Head Teacher is a Vampire Rat*. Taip pat parašė populiarias paveikslėlių knygas – *Never Tickle a Tiger*, *Fikes*, *Stinkysaurus!* ir itin populiarią *Baby Aliens* seriją.

Sally Rippin – 2024–2025 metų Australijos vaikų literatūros laureatė. Ji parašė daugiau nei šimtą knygų vaikams ir jaunimui, iš kurių daugelis pelnė apdovanojimus. Sally kuria širdį paliečiančias istorijas pasitelkdama personažus, kurie artimi vaikams, tėvams ir mokytojams.

Sibéal Pounder – *New York Times* pirmosios vietos bestselerių autorė, žinoma dėl tokių vaikų knygų serijų kaip *Witch Wars*, *Bad Mermaids*, *Neon's Secret Universe* ir *Tinsel*. Ji taip pat parašė *Beyond Platform 13*, knygos *The Secret of Platform 13* (kurios autorė – Eva Ibbotson) tęsinį bei filmo *Wonka* kūrimui skirtą romaną. Jos knyga *Bad Mermaids Meet the Witches*, išleista *World Book Day* proga, tapo *Sunday Times* bestseleriu, o debiutas *Witch Wars* buvo nominuotas *Waterstones Children's Book Prize* ir *Sainsbury's Children's Book Award*.

Sibéal Pounder

Ankstyvą Kalėdų rytą prie pono Vilio Vonkos Šokolado fabriko vartų išdygo mergaitė.

Violetinė mergaitė.

Su violetine kakta, violetine nosimi, violetiniais skruostais ir violetiniu kaklu. Kai nusimovė vilnones pirštines, paaiškėjo, kad kiekvienas jos kūno milimetras yra violetinės spalvos: visi iki vieno pirštai, netgi nagai. Ji taip smarkiai įsikirto į vartus, kad tamsiai violetiniai krumpļiai pabalo.

Prie kojų krutėjo didžiulis krepšys.

Visiems dar tebemiegant, fabrike Čarlis Baketas jau zujo ir ruošėsi **KALĖDOMS**.

Kiaurą naktį puošė didžiąją Šokolado menę: valgomąją žolę apibarstė žibančiu baltu šokoladu, kuris **ČIUŽĖJO** po kojomis nelyginant purus sniegas. Didžiuliai valgomi medžiai iš gardžiausio kekso, pertepto gardžiausia grietinėle, buvo apkarstyti cukriniais žaisliukais. Tarp gėlių žiedų, palei pyragais grįstus takelius, galvas kyščiojo imbieriniai žmogeliukai, nudažyti raudona, žalia ir aukso spalvomis. Ore sklاندė cinamono rūkas, nuo kurio visoje patalpoje paskli-

do **GARDUTĖLIS** šventinis aromatas, o burbuliuojančioje šokolado upėje plūduriavo iš sustingusios karamelės padirbinta pono Vonkos valtis, papuošta spindinčiomis valgomomis girliandomis.

Čarlis alkanomis akimis rijo girliandas – ypač šokolade mirkstančius jų galus. Bet buvo sau pasižadėjęs, kad nepašims į burną nė kąsnelio.

Lauks, kol atvyks vaikai.

Mat per šias Kalėdas apsilankys trys ypatingi svečiai, turintys po laimingą bilietą iš dryžuotos folijos, tviskantį raudona, žalia ir aukso spalvomis. Pirmą kartą Čarlis Baketas vienai dienai atvers fabriko duris, visai kaip kadaise ponas Vonka. Visas pasaulis vien apie tai ir tekalbėjo.

Čarlis buvo beprotiškai užsiėmęs nuo pat tada, kai ponas Vonka išėjo į pensiją, tad neturėjo kada pasikviesti į fabriką svečių. Žinoma, visi žinojo, kad čia dedasi nuostabūs dalykai: fabrike vis **TARŠKĖJO** ir **DUNKSĖJO**, o pro kaminus virto keistų spalvų dūmai. Parduotuvėse ėmė rastis naujų gėrybių, pavyzdžiui, geriausiai perkama, liežuvį kutenanti, nepaprastai lipni Čarlio šokoladinė dantų pasta. Ji – kaip galit spėti iš pavadinimo – tikrai pagaminta iš gryno šokolado. Bet dantis išvalydavo geriau už bet kokią

kitą pastą, tad joks suaugėlis negalėjo jos vaikams uždrausti. Visoj šaly vaikų šypsenos tapo tokios akinančios, kad mokytojams teko nešioti tamsius akinius, o dantų gydytojų kabinetai ėmė bankrutuoti. Kadangi iš Vonkos fabriko žiro šitokios gėrybės, visiems buvo aišku, kad jo *viduje* esama ypatingų, neregėtų ir neragautų skanėstų. Čarlis norėjo šiuos gandas patvirtinti ir padovanoti trims laimėtojams neužmirštamą dieną, tokią, kokią pats kadaise patyrė. Vylėsi tik, kad šie vaikai bus mieli, ne tokie kaip Veruka ar Maikas, ar Vio...

– VIOLETA! – sušuko ponas Vonka ir įdundėjo į menę, vilkėdamas violetinio aksomo pižamą, visai tokią pat, kaip jo garsusis apsiaustas. Nors jau buvo senstelėjęs, šviesios akys vis dar žibėjo.

– Prie vartų Violeta Borigard! – atsisuko jis į Umpą Lumpą ir pridūrė: – Ji vis dar *labai* violetinė.

(Prieš daugelį metų, kai ponas Vonka kūrė savo geriausią kramtomąją gumą, Violeta jos pakramtė ir tapo violetinės spalvos. Panašu, kad negrižtamai.)

Umpa Lumpa stropiai išsitraukė segtuvą ir pasižymėjo pastabą prie skyrelio ILGALAIKIS ŠALUTINIS KRAMTOMOSIOS GUMOS POVEIKIS.

Čarlis sustingo, kur stovi, negalėdamas patikėti tuo, ką išgirdo. Dirstelėjo į laikrodį: juk dar tik šešios ryto! Ko Violetai Borigard galėjo prisireikti? Nematė jos jau daug metų, nuo tos dienos, kai abu šokolado plytelių pakuotėse rado po **AUKSINĮ BILIETĄ** ir vieni pirmųjų išvydo pono Vonkos fabriką. Čarlis nuskubėjo koridoriais, pakeliui susiverždamas chalato diržą. Ponas Vonka nulėkė jam įkandin, o jo paausuota lazda dunksėjo į žemę.

– Kaip manai, ko ji nori, mielas berniuk?

– Neturiu žalio supratimo, – atsakė Čarlis, atrakindamas duris ir žengdamas į šaltį.

Violeta visu violetiniu gražumu stovėjo pūgos sūkury ir Čarlį staiga užplūdo prisiminimai apie pirmąją kelionę į fabriką. Veidą nušvietė šypsena.

– Greičiau, įleisk mane! Skubus reikalas! – sušuko Violeta.

Čarlis pažvelgė į šviečiantį langelį pačiame fabriko viršuje ir linktelėjo. Vartai dzingtelėjo, trakstelėjo ir atsilapojo.

Vos vartams atsivėrus, Čarlis išvydo Violetai prie kojų besirangantį ryšulį.

– Ilga kalba, Čarli, – tarė ji, čiaumodama kramtomąją gumą. Tada ėmė vilkti tą ryšulį artyn, bet anas priešinosi ir vos vos judėjo.

– Kas tame... – prabilo Čarlis.

– LEISK MAN BENT ŽINGSNĮ ŽENGTI! – sušuko kažkas ryšulyje.

Violeta sustojo, atsiduso ir ėmė narplioti ryšulio virveles.

– Violeta... – sumurmėjo Čarlis. – Kas ten viduj?

Ponas Vonka stovėjo už durų ir nieko nematė. Jis retai išžengdavo už fabriko ribų – taip jau buvo įpratęs.

– Kas ten dedasi? – šnipštelėjo. Bet Čarlis per stūgaujantį vėją jo neišgirdo.

– Norėjau įrodyti, kad jis tikras, – tarė Violeta, tapydama virveles.

Čarliui susuko pilvą. Negali būti. Ji juk negalėjo...

– Pernai metais sukramčiau *labai daug* Vonkos gumos, – paaiškino Violeta. – Tiek, kad galėtum išklijuoti visą kamina.

– O ne, – suinkštė Čarlis.

– Čarli, berniuk, ką ji ten sako? – sušnypštė ponas Vonka, bet Čarlis vis tiek jo negirdėjo.

– Nuo viso to kramtymo man net žandikaulį sutraukė, – toliau pasakojo Violeta. – Išklįjavau guma visą kamino vidinę pusę, o kai jis nusileido...

– O ne! – suriko Čarlis.

– Būtent. Bet pala, paskui viskas pasisuko dar blogesne linkme, – tarė Violeta.

– Blogesne?! – apstulbo Čarlis.

– Ar ji čia skundžiasi dėl to violetinio atspalvio? – paklausė ponas Vonka.

– Kurį laiką nė nesupratau, kad ji pagavau, – tęsė mergaitė. – Kol atėjau patikrinti, pratūnojo ten net kelias valandas... nepamenu tiksliai... – Ji pažvelgė į besirangantį ryšulį ir iš jo išniro barzdotas vyras.

– Keturias valandas! – išsikeičęs sušuko ir atsistojo.

– Kiauras keturias valandas, – linktelėjo Violeta. – Per tiek laiko pakriko visas dovanų pristatymo tvarkaraštis. Be to, elniai nuskrido sau su visomis rogėmis ir dovanomis.

Čarlis stypsojo it stabo ištiktas, prieš šį žmogų jausdamasis MAŽYTIS tarsi dulkelė. Senelis atrodė visai taip, kaip Čarlis ir įsivaizduodavo: **IŠSIPŪTĖS** nuo tyriausios magijos, su švytinčiu raudonu kostiumu, blizgančia balta barzda ir didžiuliais juodais auliniais, nuo kurių visas sniegas išsipurvino. Bet Čarlis nesitikėjo, kad visas Senelio veidas bus aplipęs kramtomąja guma.

– Trumpai tariant, – tęsė Violeta, – jis pareiškė, kad jam padėti ir Kalėdas išgelbėti visame pasaulyje gali tik vienas žmogus: jo senas draugas.

– Kringeli, tu senas kaminkrėty! – sušuko ponas Vonka
Čarliui už nugaros ir pamojo Kalėdų seneliui užėiti vidun.

Violeta pasilenkė prie Čarlio ir sukuždėjo:

– Panašu, kad jie nuo seno pažįstami.

Čarlis, negalėdamas patikėti savo akimis, spoksojo, kaip ponas Vonka su Kalėdų seneliu gurkšnoja karštą šokoladą prie šokolado upės. Jiedu rimtais veidais apie kažką kalbėjosi.

Nieko keista, kad jie pažįstami, pamanė Čarlis. Turbūt visi, kurie į vaikų gyvenimą įneša **MAGIJOS**, bičiuliuojasi tarpusavy. Gal net lanko koki klubą.

Dirstelėjęs į Violetą, pamatė, kad ir ji stebi porelę. Čarlis suprato, kad ji turbūt galvoja tą patį, ką jis: kaip viskas čia magiška ir neįtikėtina.

Čarlis pažvelgė į laikrodį. Jau beveik septynios! Konkurso nugalėtojai pasirodys bet kurią akimirką.

– Sutarta! – tarė ponas Vonka. – Sėsiu į savo stiklinį liftą ir surasiu elnius bei dovanas. Dar spėsime išgelbėti Kalėdas. Be to, žinau, kas padės ištraukti visą tą gumą tau iš barzdos. Arba barzdą iš mano gumos! Atsipalaiduok, patogiai įsitaisyk ir paskanauk šokolado.

– Šiaip jau, – nervingai įsiterpė Čarlis, – šitaip nelabai išeis. Matote, netrukus į fabriką atkeliaus trys vaikai.

– Ką gi, – atsakė Kalėdų senelis. – Tada man verčiau pasislėpti!

– Paslėpsime tave fabriko gilumoje, – pažadėjo ponas Vonka ir du Umpos Lumpos, išdygę Seneliui prie šonų, suėmė jį už alkūnių. – Jie nuves tave į itin slaptą... ir itin gardžią vietelę.

Čarlis su palengvėjimu atsiduso. Bet ilgai nepasidžiaugė, nes tuojau pat po kojomis kažkas sugrumėjo. Berniukas sutrikęs spoksojo, kaip kalėdiniai papuošimai *krenta* nuo medžių, o imbieriniai žmogeliukai plojasi veidu į sniegą. Visas fabrikas *dreba*!

Tarpduryje išdygo Čarlio tėvai ir seneliai.

– Čarli, kas čia taip dunda? – paklausė senelis Džo.

– Man net dantų protezai barška! – sušuko senelė Džordžina.

Čarlis pažvelgė į Umpas Lumpas, tikėdamasis sulaukti atsakymo, bet jie atrodė taip pat apstulbę, kaip ir visi kiti.

Dundėjo vis smarkiau, taip baisiai, kad šokolado upė ėmė liulėti nelyginant želė.

– Laikykite skrybėles! – suriko ponas Vonka. – Jei sprogs visas fabrikas... tai bent skrybėles turėsime!

– Jei sprogs?! – sukliko Čarlis, bet jo balsą beveik nustelbė baisusis triukšmas.

Vos pagalvojęs, kad viskas čia gali sprogti, Kalėdų senelis puolė į paniką.

– Juk Kalėdos! – suriaumojo jis. – Negaliu *numirti* per *Kalėdas*! – ir nėrė stačia galva į šokolado upę.

– Kalėdų senelis įkrito! – sušuko senelis Džo, spoksodamas, kaip anas grimzta į šokolado gelmes.

– Ak... – Ponas Vonka apmąstė visa, kas nutiko. – Šiaip jau labai supykčiau, jei kas nors šitaip sugadintų mano šokolado upę, bet geras žiupsnelis Kalėdų senelio magijos gal ją kaip tik paskanins. O ir vaikai jo ten niekaip nepamatys, tai visai gerai čia susiklostė, ar ne, Čarli?

Bet Čarliui nė nespėjus atsakyti, nuo lubų pasigirdo baisingas **BUMBT**.

Visi pažvelgė viršun.

Keisčiausiai sudžeržgė, sucypė ir staiga jiems ant galvų tarytum kokie krušos ledokšniai pasipylė stogo nuolaužos.

– O aš maniau, kad čia geriausias šokolado fabrikas visame pasaulyje, – purkštelėjo Violeta. – Jūs tik pažiūrėkit, koks sukiužęs tas stogas.

Čarlis nėrė slėptis po medžiu ir apstulbęs spoksojo, kaip pro naująsias skylės stoge kyščioja... mažyčiai auliniai

batukai. Viena pora, paskui dvi, paskui tūkstančiai, su varpeliais ant batų nosių.

– Negi čia dar vienas tų tavo išradimų? – suvaitojo Violeta.

– Ne, – šnipštelėjo Čarlis, pro stogą kyščiojant tiems batams.

Bet ten buvo ne tik batai – nuo stogo ėmė *kristi* šimtai mažų **PADARĖLIŲ**.

– Tai **ELFAI**! – sužavėta riktelėjo Violeta.

– Taip, mes – elfai! – sucypė vienas jų. – Baisingieji elfai, atvykome gelbėti Kalėdų senelio!

– Jei reiks, primušim jus su karamelinėmis lazdelėmis! – pagrasino kitas.

– Atsargiai, šios grindys – iš tobulo šokoladinio sniego! – krūptelėjo Čarlis ir puolė gaudyti elfų, kol šie neįsirėžė žemėn. Bet jam nepavyko. Šimtai elfų bumbsėjo į šokoladines grindis, keldami balto šokolado dulkes, kol

galop visą kambarį apgaubė balto šokolado dūmai.

Čarlis kosėdamas nusigavo į kambario vidurį prie grupelės elfų. Kai dūmai galų gale išsisklaidė, apžiūrėjo padarėlius.

Plaukai raudoni, o drabužiai – žali. Kelnės dryžuotos kaip karamelinės lazdelės.

Neįtikėtina.

– Sveiki atvykę, elfai! – tarė ponas Vonka, svetingai išskėtęs rankas. – Nuraminsiu jus: Kalėdų senelis saugus.

– Tai kur jis? – išpyškino vienas elfas.

Stojo nejauki tylą.

– Jis nutarė truputį pasiplaukioti, – nedrąsiai pratarė Čarlis. – Čia, hm, šokolado upėje.

Visi sužiuro į almančią upę.

– Iššvejosime jį, bus sveikas gyvas, pamatysite, – ramiai tarė ponas Vonka. – Dar daugiau nei sveikas gyvas – bus visas šokoladuotas.

Elfai susibūrė draugėn ir ėmė balbatuoti kaip pamišę. Čarlis dirstelėjo

į laikrodį. Kad ir kaip buvo smagu išvysti, jog elfai išties egzistuoja, jis dabar jiems neturi laiko.

– Sklando gandai, kad Senelis čia atgabentas prieš savo valią, mat *kažkas* jį sučiupo, – tarė vienas elfas žirgliodamas prie Čarlio. – Kieno tai darbas? Girdėjom, kad buvo pasitelkta kažkokia guma.

– *Kažkokia guma?* – purkštelėjo Violeta. – *Pati geriausia* guma. Ir jos labai *daug*. Nenustebčiau, jei buvo pagerintas pasaulio rekordas.

Elfai iškėlė karamelines lazdeles.

– Nėra reikalo karščiuotis. Verčiau pasivaishinkite šokoladu, – tarė Čarlis, blizgindamas dantimis. – Tuomet galėsime pasikalbėti apie...

DUN!.. DUN!

– Čarli! – sušuko senelis Džo. – Jau septynios! Atvyko konkurso dalyviai!

Felisitė Kastard pirmoji rado raudonos, žalios ir aukso spalvų bilietą, paslėptą pirmąsyk nusipirktos Vonkos šokolado plytelės pakuotėje. Jai visą gyvenimą nepaprastai